

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

Institute of Standards and Industrial Research of Iran

استاندارد ملی ایران

۱۵۰۶۲

چاپ اول

ISIRI

15062

1st. Edition

مداخلات پرستاری -
کنترل درناژ بسته زخم -
آیین کار

**Nursing Interventions -
Managing closed wound drainage -
Code of Practice**

ICS : 11.020

به نام خدا

آشنایی با مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان مؤسسه* صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادهای در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذیصلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شود که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که مؤسسه استاندارد تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱ کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفتهای علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی بهره گیری می شود.

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و / یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. مؤسسه می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استاندارد کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سازمانها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، مؤسسه استاندارد این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آنها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این مؤسسه است.

* مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران

- 1- International organization for Standardization
- 2 - International Electro technical Commission
- 3- International Organization for Legal Metrology (Organization International de Metrology Legal)
- 4 - Contact point
- 5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد
« مداخلات پرستاری - کنترل درناژ بسته زخم - آیین کار »

رئیس:

میرزا بیگی، غضنفر
(کارشناس ارشد کارافرینی)

دبیر:

سالمی، صدیقه
(کارشناس ارشد آموزشی پرستاری)

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

ایرانی، طاهره السادات
(کارشناس ارشد پرستاری)

پروین، لیلی
(کارشناس ارشد پرستاری داخلی - جراحی)

جعفر جلال، عز
(کارشناس ارشد پرستاری)

جولائی، سودابه
(دکتری، پرستاری)

رضوی، مریم
(کارشناس پرستاری)

درویش، مجید
(کارشناس پرستاری)

شریف زاده، سعیده
(کارشناس ارشد پرستاری)

مصطفوی، اشرف
(کارشناس ارشد پرستاری)

سمت و/یا نمایندگی

رئیس کل سازمان نظام پرستاری کشور

معاون فنی سازمان نظام پرستاری کشور
عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران

عضو هیات مدیره نظام پرستاری تهران

کارشناس معاونت فنی سازمان نظام پرستاری کشور

هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران

هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران

کارشناس معاونت فنی سازمان نظام پرستاری کشور

مدیر پرستاری بیمارستان ولیعصر

مسئول آموزش پرستاری اداره کل درمان مستقیم
سازمان تامین اجتماعی

کارشناس معاونت فنی سازمان نظام پرستاری کشور

پیش گفتار

استاندارد " مداخلات پرستاری- کنترل درناژ بسته زخم-آیین کار " که پیش نویس آن در کمیسیون های مربوط به موجب بند ۵ ماده ۳ قانون سازمان نظام پرستاری مصوب ۸۱/۹/۱۱ مجلس شورای اسلامی توسط سازمان نظام پرستاری تهیه و تدوین شده و در چهل و یکمین اجلاس کمیته ملی استاندارد خدمات مورخ ۸۹/۱۱/۱۲ مورد تصویب قرار گرفته است، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استانداردها ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منابع و مآخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

-بلک وهوکس. پرستاری داخلی و جراحی. ترجمه اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی ۱۳۸۵. تهران
جامعه نگر، سالمی.

-سازمان نظام پرستاری. استاندارد های خدمات پرستاری. تهران. ۱۳۸۵.

-Smeltzer, Suzanne C. Hinkle, Janice L. Brunner and Suddarth *Textbook of Medical –Surgical Nursing*. 11th Edition, Philadelphia: Lippincott Co., 2010

-Jadith schilling. *Nursing Procedures*. Fifth Edition. 2009

-Karen, Holland. *Mini Encyclopaedia of nursing*. 2005

مداخلات پرستاری - کنترل درناژ بسته زخم - آیین کار

۱ هدف و دامنه کاربرد

هدف از تدوین این استاندارد، شناسایی و اجرای اصول کلی مداخلات پرستاری در کنترل درناژ بسته زخم به منظور جلوگیری از تورم زخم، بهبود زخم، کاهش خطر انتشار عفونت، حفظ تمامیت پوست ناحیه زخم و نمایش طرح گام به گام این خدمت جهت بهبود کیفیت کار، پیشگیری از خطاهای احتمالی و همچنین امکان اجرای یکسان خدمات می باشد.

این استاندارد برای موارد زیر کاربرد دارد:

الف - در کلیه بخش های عمومی و تخصصی در صورت نیاز به این خدمت برای ارائه مراقبت های پرستاری یکسان و روشن.

ب - در مراجع قضائی به منظور سندی قیاسی برای بررسی کیفیت اقدامات انجام شده.

۲ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد ملی ایران به آن ها ارجاع داده شده است. بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد محسوب می شود.

در صورتی که به مدرکی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه ها و تجدید نظرهای بعدی آن مورد نظر این استاندارد ملی ایران نیست. در مورد مدارکی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آن ها ارجاع داده شده است، همواره آخرین تجدید نظر و اصلاحیه های بعدی آن مورد نظر است. استفاده از مراجع زیر برای کاربرد استاندارد الزامی است:

۱-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۰۹، مداخلات پرستاری - شستن دست ها - آیین کار

۲-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۱۳، مداخلات پرستاری - پوشیدن و خارج کردن گان - آیین کار

۳-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۱۴، مداخلات پرستاری - پوشیدن و خارج کردن دستکش های یک بار مصرف - آیین کار

۴-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۱۶، مداخلات پرستاری - پوشیدن و خارج کردن ماسک صورت - آیین کار

۵-۲ استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۴۲، مداخلات پرستاری - گزارش نویسی - آیین کار

۳ اصطلاحات و تعاریف

در این استاندارد، اصطلاحات و تعاریف نیز به کار می رود:

۱-۳

پرستار

فردی که موفق به کسب دانشنامه کارشناسی در رشته پرستاری گردیده است.

۲-۳

مددجو/ بیمار

شخصی که برای دریافت خدمات درمانی به یکی از مراکز بهداشتی / درمانی مراجعه می کند .

۳-۳

دستکش طبی یا لاتکس

دستکش های یک بار مصرف هستند که معمولاً از جنس لاتکس انتخاب شده و در زمان جراحی و به صورت استریل مورد استفاده قرار می گیرند .

۴-۳

لاتکس

لاتکس توسط گیاهی به نام *Hera brasiliensis* تولید می شود و به شکل مایع شیری رنگ می باشد . این محصول در صنعت طی فرآیند های گوناگون و اشکال مختلف مثل دستکش ، کاندوم و ... به کار می رود .

۵-۳

سواب

گلوله هایی از جنس پنبه یا سایر مواد جذب کننده که به انتهای یک سیم یا یک قطعه باریک چوبی متصل شده و برای مالیدن دارو ، برداشتن مواد ، جمع آوری مواد باکتریولوژیک و نمونه برداری از مواد و سطوح استفاده می شود .

۶-۳

فیبرین

رشته هایی پروتئینی هستند که هنگام انعقاد خون در بدن از فیبرینوژن ایجاد می شوند و با ایجاد شبکه تورمانند نقش مهمی در تشکیل لخته خون دارند .

۷-۳

گان

لباس های بلند پارچه ای یا کاغذی از نوع قابل شستشو و یک بار مصرف که برای محافظت از آلودگی در حین کار پوشیده می شود .

۴ اهداف مداخله ای

۱-۴ بهبود زخم .

۲-۴ جلوگیری از تورم زخم .

۳-۴ کاهش خطر انتشار عفونت .

۴-۴ حفظ تمامیت پوست ناحیه زخم .

۵ وسایل مورد نیاز

۱-۵ لوله مدرج .

۲-۵ ظرف استریل جمع آوری نمونه آزمایشگاه .

۳-۵ پدهای الکلی .

۴-۵ دستکش .

۵-۵ گان .

۶-۵ محافظ صورت .

۷-۵ کیسه زباله .

۸-۵ پدهای گازی استریل .

۹-۵ مواد ضد عفونی کننده .

۱۰-۵ سواب های آغشته به بتادین .

۶ روش انجام کار

۱-۶ بررسی دستور پزشک

۲-۶ کنترل وضعیت بیمار

۳-۶ ارائه توضیحات لازم به مددجو/بیمار

۴-۶ حفظ خلوت بیمار

۵-۶ شستشوی دست ها مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۰۹.

۶-۶ پوشیدن گان، دستکش یکبار مصرف ، ماسک مطابق با استاندارد ملی ایران شماره های ۱۵۰۱۳، ۱۵۰۱۴ و ۱۵۰۱۶ و عینک محافظ .

۷-۶ در دسترس قرار دادن ساکشن .

۸-۶ رعایت نکات استریل و بهداشتی موقع باز کردن در محفظه .

۹-۶ ریختن محتوی محفظه در لوله مدرج .

۱۰-۶ توجه به میزان و ظاهر مایع درناژ شده .

۱۱-۶ در صورت لزوم برای انجام تست ، ریختن مایع درناژ شده در ظرف استریل جمع آوری نمونه .

- ۶-۱۲ پاک کردن دهانه و درب محفظه با پنبه الکلی .
- ۶-۱۳ به منظور ایجاد حالت خلاء ، فشار دادن محفظه با یک دست در حالی که با دست دیگر دهانه روی آن ، محکم می شود .
- ۶-۱۴ کنترل محفظه و کل سیستم از نظر وجود نشت .
- ۶-۱۵ حصول اطمینان از این که لوله ها دچار پیچ خوردگی نیستند .
- ۶-۱۶ قرار دادن محفظه پایین تر از بدن بیمار به منظور تسهیل درناژ ترشحات.
- هشدار - انسداد لوله با فیبرین ، لخته ها یا دیگر قطعات می تواند موجب کاهش یا انسداد مسیر درناژ شود .
- ۶-۱۷ به منظور جلوگیری از جدا شدن اتصالات هنگام بسته بودن در محفظه از ایجاد فشار به لوله ها خودداری شود .
- ۶-۱۸ کنترل بخیه های محل ورود لوله به پوست .
- ۶-۱۹ بررسی پوست اطراف محل ورود لوله به پوست از نظر وجود هر گونه علامت کشیدگی ، پارگی ، التهاب یا عفونت .
- ۶-۲۰ تمیز کردن محل بخیه ها با ملایمت با گازهای استریل آغشته به ماده ضد عفونی یا سواب های حاوی بتادین .
- ۶-۲۱ قرار دادن وسایل آلوده در کیسه زباله .
- ۶-۲۲ خارج کردن دستکش ها .
- ۶-۲۳ ثبت اطلاعات و یافته ها مطابق با استاندارد ملی ایران شماره ۱۵۰۴۲ شامل :
- الف - زمان و تاریخ تخلیه ظرف درناژ .
- ب - ویژگی محل درن ها .
- پ - وجود علائم عفونت و تورم .
- ت - اختلال در عملکرد وسیله .
- ث - عملکرد متعاقب آن و تحمل بیمار نسبت به روش .
- ج - رنگ ، قوام ، نوع و میزان مایع درناژ شده .
- چ - چنانچه مددجو / بیمار بیش از یک سیستم درناژ دارد با ذکر شماره اطلاعات ثبت شود .

۷ شرایط انجام کار

- ۷-۱ دقت و صحت در انجام کار .
- ۷-۲ حفظ حریم و حرمت بیمار .

۳-۷ ارائه توضیحات لازم به بیمار .

۴-۷ رعایت نکات بهداشتی .

۸ شرایط ارائه دهنده خدمت

این فرایند کار توسط پرستار در کلیه بخش ها در صورت نیاز برای بیمار انجام می گیرد .

۹ نکات آموزشی

۱-۹ در طی هر نوبت کاری ، یک بار سیستم درناژ تخلیه و محتویات آن اندازه گرفته شود .

۲-۹ در صورت وجود ترشحات زیاد برای حفظ درناژ و جلوگیری از فشار بر خط بخیه این کار چندین مرتبه در یک نوبت کاری انجام می شود .

۳-۹ باید دقت شود درناژ چست تیوب با سیستم درناژ زخم اشتباه گرفته نشود زیرا خلاء موجود در سیستم چست تیوب هرگز نباید دستکاری شود .

پیوست الف

(الزامی)

حقوق مددجو / بیمار

الف-۱ مددجو / بیمار حق دارد در اسرع وقت درمان و مراقبت مطلوب ، مؤثر و همراه با احترام کامل را بدون توجه به عوامل نژادی فرهنگی و مذهبی از گروه درمان انتظار داشته باشد .

الف-۲ مددجو / بیمار حق دارد در خصوص مراحل تشخیص ، درمان و سیر پیشرفت بیماری خود اطلاعات ضروری را شخصاً و یا در صورت تمایل از طریق یکی از وابستگان از پزشک معالج درخواست نماید به طوری که در فوریت‌های پزشکی این امر نباید منجر به تأخیر در ادامه درمان یا تهدید جانی مددجو / بیمار گردد .

الف-۳ مددجو / بیمار حق دارد قبل از معاینات و اجرای درمان اطلاعات ضروری در خصوص عوارض احتمالی و یا کاربرد سایر روش‌ها را در حد درک خود از پزشک معالج دریافت و در انتخاب شیوه نهایی درمان مشارکت نماید .

الف-۴ مددجو / بیمار حق دارد در صورت تمایل شخصی و عدم تهدید سلامتی آحاد جامعه طبق موازین قانونی رضایت شخصی خود از خاتمه درمان را اعلام و یا به دیگر مراکز درمانی مراجعه نماید .

الف-۵ مددجو / بیمار حق دارد جهت حفظ حریم شخصی خود از محرمانه ماندن محتوای پرونده پزشکی، نتایج معاینات و مشاوره‌های بالینی جز در مواردی که براساس وظایف قانونی از گروه معالج استعلام صورت می‌گیرد اطمینان حاصل نماید .

الف-۶ مددجو / بیمار حق دارد از رازداری پزشک و دیگر اعضای تیم معالج برخوردار باشد لذا حضور بالینی افرادی که مستقیماً در روند درمان شرکت ندارند موقوف به کسب اجازه مددجو/ بیمار خواهد بود.

الف-۷ مددجو / بیمار حق دارد با کسب اطلاع کامل از نوع فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی بیمارستان که بر روند سلامتی و درمان او مؤثرند تمایل و رضایت شخصی خود به مشارکت درمانی را اعلام و یا در مراحل مختلف پژوهش از ادامه همکاری خودداری نماید .